

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2529

Vragen van het lid **Omtzigt** (CDA) aan de Staatssecretaris van Financiën over *de problemen bij de schenk- en erfbelasting die al lang bekend waren bij de Belastingdienst, maar pas in november 2017 aan de Kamer werden meegedeeld* (ingezonden 11 juni 2018).

Antwoord van Staatssecretaris **Snel** (Financiën) (ontvangen 22 juni 2018).

Vraag 1

Herinnert u zich dat in de gateway review staat «(i)n het voorjaar 2017 is herpland naar 1 december 2017» ofwel dat het in het voorjaar 2017 al duidelijk was dat het nieuwe schenk- en erfbelasting systeem niet voor 1 december operationaal zou zijn (bijlage bij Kamerstuk 31 066, nr. 395)?

Antwoord 1

Het klopt dat die passage in de gateway review staat. Zoals in mijn brief van 31 januari 2018 is aangegeven, werd evenwel pas in het najaar van 2017 duidelijk dat de mate van vertraging in de voortbrenging van de nieuwe systemen veel groter is dan eerder is ingeschat en dat de nieuwe systemen niet eerder dan eind 2019 (erfbelasting) en 2021 (schenkelasting) volledig ontwikkeld zullen zijn.¹

Vraag 2

Op welk moment is de ambtelijke top van de Belastingdienst geïnformeerd dat er een gateway review zou plaatsvinden?

Antwoord 2

De gateway review waar u in vraag 1 naar verwijst (aangevraagd in september 2017) is met medeweten van de ambtelijke top van de Belastingdienst aangevraagd.

Vraag 3

Herinnert u zich dat u geweigerd heeft om de memo's die over de schenk- en erfbelasting geschreven zijn aan de Kamer te doen toekomen? (31 066, nr. 398, vraag 1 en 2)

¹ Kamerstukken II 2017/18, 31 066, nr. 395, blz. 6.

Antwoord 3

In antwoord op de genoemde vragen 1 en 2 is aangegeven; «*De relevante informatie uit de gevraagde documenten is opgenomen in mijn brief van 31 januari jl. (met de nadere toedracht van de vertraging van de schenk- en erfbelasting). De gevraagde interne documenten verstrek ik niet, waarbij ik kortheidshalve verwijs naar de Kamerbrief van 25 april 2016 van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.*»

Vraag 4

Deelt u de opvatting dat in ieder geval een groot deel van deze memo's openbaar gemaakt zou worden, indien een verzoek op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) zou worden ingediend? Zo nee, op welke weigeringsgronden zou u dit dossier dan geheim willen houden?

Antwoord 4

Indien een verzoek op grond van de Wet openbaarheid bestuur (Wob) wordt ingediend zouden alle binnen het verzoek vallende documenten worden bekeken en zou per document worden beoordeeld of er uitzonderingsgronden van toepassing zijn. Een van die uitzonderingsgronden is dat uit documenten die zijn opgesteld ten behoeve van intern beraad, geen informatie wordt verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen (artikel 11.1 Wob). Ik kan niet vooruitlopen op de uitkomst van een beoordeling van een Wob-verzoek. Wel verwacht ik dat indien informatie op grond van de Wob openbaar gemaakt zou worden, dat dit in lijn zou zijn met de informatie die ik uw Kamer in de diverse brieven en antwoorden over dit onderwerp inmiddels heb verstrekt.

In eerdere stukken heb ik onder meer het volgende aangegeven. In mijn brief van 31 januari jl. is opgenomen dat binnen de Belastingdienst (in het projectteam) in september 2017 de eerste twijfels opkwamen over de planning en haalbaarheid. Na gesprekken in die periode tussen alle betrokkenen bleek vervolgens dat de vertraging veel groter was dan eerder gedacht en dat de systemen pas later klaar zouden zijn (zie ook het antwoord op vraag 1). Daarop is dit ook aan de ambtelijke leiding gemeld (zie het antwoord op vraag 12) en kort daarna aan de politieke leiding en aan de Tweede Kamer.

De eerste keer dat ik ben geïnformeerd over de problemen, is geweest op 13 november 2017 tijdens de bespreking van een concept Halfjaarsrapportage met daarin de melding van de problemen. Op 14 november zijn de Minister en ik per notitie geïnformeerd over de tegenvallende kasrealisatie (de relevante passage uit deze brief kent uw Kamer, zie mijn brief van 19 april jl). Er zijn geen eerdere notities aan bewindspersonen van Financiën over de vertraging in de oplevering van de nieuwe systemen van de schenk- en erfbelasting en de gevolgen die dit heeft voor onder meer de kasopbrengsten in 2017, dus ook niet aan de Minister en Staatssecretaris van Financiën uit het vorige kabinet.

Vraag 5

Herinnert u zich dat de regering in een notitie over de reikwijdte van artikel 68 van de Grondwet uit 2002 aan de Kamer schreef dat «(w)el geldt dat als bepaalde inlichtingen moeten worden verstrekt op basis van de Wob, zij zeker aan de kamer moeten worden verstrekt op basis van artikel 68 van de Grondwet» (Kamerstuk 28 362, nr. 2)?

Antwoord 5

Ja.

Vraag 6

Herinnert u zich dat de regering in diezelfde notitie aan de Kamer schreef dat «(e)en Minister die volhardt in zijn weigering om informatie te verstrekken aan een individueel lid of een kamerminderheid, zonder dat hij een beroep doet of kan doen op het belang van de staat (...) ongrondwettig (handelt)»?

Antwoord 6

Ja.

Vraag 7

Is het in het belang van de staat om de stukken over de schenk- en erfbelasting niet aan de Kamer op te sturen?

Antwoord 7

Op grond van artikel 68 Grondwet heeft uw Kamer recht op inlichtingen. Dit gebeurt onder meer via Kamerbrieven, antwoorden op Kamervragen en debatten. Uw Kamer is ook uitgebreid geïnformeerd over de vertraging in de schenk- en erfbelasting: in de 20^e Halfjaarsrapportage², in mijn brief van 31 januari jl.³, in de antwoorden op de feitelijke vragen over de problemen⁴, in de 21^e Halfjaarsrapportage⁵ en in de antwoorden op de vragen over de 21^e Halfjaarsrapportage⁶. Ook heb ik op 9 april⁷ en 19 april⁸ brieven over dit onderwerp gestuurd en stonden al deze stukken geagendeerd voor het AO van 13 juni jl.

Wel is het staand beleid van het kabinet om documenten die zijn opgesteld voor intern beraad geen onderwerp te maken van politiek debat. Voor het goed functioneren is het noodzakelijk dat het mogelijk is om in vertrouwelijke sfeer van gedachten te wisselen. Op de in die documenten opgenomen inlichtingen heeft uw Kamer als gezegd wel recht. Aan dat recht wil ik niets afdoen. Er wordt geen informatie geweigerd en daarom doe ik geen beroep op het belang van de staat. Als er behoefte is aan nadere informatie dan ga ik daar graag op in. Wat ik echter niet bereid ben te doen, ook dit heb ik eerder aangegeven, is om in kaart te brengen wie binnen de Belastingdienst precies wat wist op welk moment. Ik draag politieke verantwoordelijkheid voor het functioneren van de Belastingdienst en u kunt mij aanspreken op de zaken die niet goed zijn gegaan en – nog liever – over de lering die we hieruit kunnen trekken naar de toekomst toe. Zo heb ik in mijn brief van 31 januari jl. de les getrokken dat sturing op dergelijke projecten beter kan en moet, waarbij goede informatievoorziening cruciaal is. Daartoe zijn diverse maatregelen genomen, zoals het eerder genoemde ingestelde directeurenoverleg. De tweede les is dat er altijd terugvalopties moeten zijn bij het vervangen van systemen (oude schoenen niet weggooien voordat je nieuwe hebt).

Vraag 8

Indien het niet in het belang van de staat is, kunt u dan aangeven welk belang de staat heeft om deze stukken over de schenk- en erfbelasting niet openbaar te maken?

Antwoord 8

Ik verwijs naar mijn antwoord op vraag 7 en naar mijn brief van 9 april 2018.

Vraag 9

Heeft u ongrondwettelijk gehandeld door de gevraagde stukken niet met de Kamer te delen en ook de informatie die daarin is opgenomen niet op te nemen in het feitenrelaas?

Antwoord 9

Nee.

Vraag 10

Herinnert u zich dat de problemen bij de schenk- en erfbelasting geleid hebben tot 450 miljoen euro minder kasopbrengsten in 2017 en dat de Kamer daar pas eind november 2017 over geïnformeerd is?

² Kamerstukken II 2017/18, 31 066, nr. 389.

³ Kamerstukken II 2017/18, 31 066, nr. 395.

⁴ Kamerstukken II 2017/18, 31 066, nr. 398.

⁵ Kamerstukken II 2017/18, 31 066, nr. 401.

⁶ Kamerstukken II 2017/18, 31 066, nr. 408 en bijlage.

⁷ Kamerstukken II 2017/18, 31 066, nr. 400.

⁸ Kamerstukken II 2017/18, 31 066, nr. 402.

Antwoord 10

Met de 20e Halfjaarsrapportage van 29 november 2017 is de Kamer geïnformeerd over de vertraging in de voortbrenging van de nieuwe systemen voor de schenk- en erfbelasting. In mijn brief van 31 januari jl. heb ik aangegeven dat de neerwaartse bijstelling in de schenk- en erfbelasting met € 450 miljoen mede verband houdt met die vertraging, waarmee niet is gezegd dat die bijstelling geheel wordt veroorzaakt door deze vertraging.

Vraag 11

Herinnert u zich dat u aan de Kamer schreef in het feitenrelaas over het najaar dat «(n)jaar aanleiding van dit nieuwe inzicht (...) aan de ambtelijke top van de Belastingdienst (wordt) gemeld dat er vertragingen in aanslagoplegging en belastinginkomsten zullen gaan optreden?»

Antwoord 11

Ja.

Vraag 12

Kunt u zeer precies uitleggen wanneer de ambtelijke top geïnformeerd is?

Antwoord 12

Het is staand beleid van het kabinet om documenten die zijn opgesteld voor intern beraad, zoals memo's, geen onderwerp te maken van het politieke debat. Zie ook de antwoorden op de feitelijke vragen van 29 maart 2018 en mijn brief van 9 april 2018. Vanzelfsprekend geef ik wel graag alle relevante informatie uit de gevraagde documenten in geobjectiveerde vorm aan uw Kamer. Wat ik echter niet bereid ben te doen is om in kaart te brengen wie binnen de Belastingdienst precies wat wist op welk moment. Ik draag politieke verantwoordelijkheid voor het functioneren van de Belastingdienst. Ik hecht er evenwel aan om een passage uit mijn brief van 31 januari jl. nader te duiden, om misverstanden te voorkomen. In die brief staat:

«In september 2017 beginnen binnen het project de twijfels over de planning en de haalbaarheid. Er wordt een Gateway Review aangevraagd (zie hierna) en de integrale planning voor het hele project (en niet alleen de basisvarianten) wordt herijkt, nadat een klein jaar de focus lag op (de planning voor) de basisvarianten. Door de betere verbinding die inmiddels bestaat tussen het primair proces en de bouwers wordt daarbij scherper duidelijk wat nog moet worden gemaakt en hoe lang dat zal duren. Op dat moment wordt inzichtelijk dat de vertraging veel groter is dan eerder ingeschat: de inschatting is dat alle functionaliteiten in het systeem voor de erfbelasting eind 2019 opgeleverd zullen zijn en in het nieuwe systeem voor de schenkbelasting in 2021. Ook de doorwerking naar de aanslagoplegging wordt duidelijk: er zullen in 2017 maar beperkt aanslagen opgelegd kunnen worden over verkrijgingen in 2017. Naar aanleiding van dit nieuwe inzicht wordt aan de ambtelijke top van de Belastingdienst gemeld dat er vertragingen in aanslagoplegging en belastinginkomsten zullen gaan optreden. Besloten wordt het bouwteam uit te breiden met 4fte (10% ten opzichte van gehele team van ca. 40fte) en de vertraging te gaan melden in de Halfjaarsrapportage die op dat moment in de maak is. Het achterblijven van de aanslagoplegging werkt vanaf september 2017 ook door in de kasontvangsten. Op basis hiervan wordt de raming voor de opbrengsten in 2017 in de Najaarsnota neerwaarts bijgesteld.»

In september 2017 is binnen de Belastingdienst dus overlegd tussen medewerkers uit verschillende geledingen (onder meer primair proces en ICT-medewerkers), waarbij het inzicht is gekomen dat alle eerdere inschattingen van de vertraging (het is overzichtelijk, het is nog in te lopen) een forse onderschatting waren. Het is gebruikelijk dat een dergelijk inzicht goed getoetst en onderbouwd moet worden voordat het goed op waarde kan worden geschat. In de tweede helft van oktober is vervolgens het ontstane inzicht gemeld aan de departementale top: de vertraging neemt grotere vormen aan dan tot op dat moment werd aangenomen binnen de Belastingdienst. De planning is herijkt, waarin bleek dat zonder extra inspanningen de nieuwe systemen niet eerder dan eind 2019 (erfbelasting) en 2021 (schenkbelasting) volledig ontwikkeld zouden zijn. Dit signaal is vervolgens verder geduid en de gevolgen zijn in kaart gebracht, en besloten is om dit probleem op te nemen in de Halfjaarsrapportage, waar op dat moment aan werd gewerkt. Op 13 november 2017, tijdens een bespreking van een concept van

de Halfjaarsrapportage ben ik hierover voor het eerst geïnformeerd. Op 29 november 2017 is de Halfjaarsrapportage vervolgens aan uw Kamer gestuurd.

Vraag 13

Kunt u zeer precies uitleggen welke informatie toen met de ambtelijke top gedeeld is?

Antwoord 13

Ik verwijs naar mijn antwoord op vraag 12.

Vraag 14

Kunt u zeer precies uitleggen wie geïnformeerd is?

Antwoord 14

Ik verwijs naar mijn antwoord op vraag 12.

Vraag 15

Herinnert u zich dat de Kamer niet op de hoogte was van de problemen bij de schenk- en erfbelasting bij het regeerakkoord (10 oktober 2017), terwijl intern toen al zeer duidelijk geweest moet zijn dat er grote problemen waren met de schenk- en erfbelasting?

Antwoord 15

Met de 20e Halfjaarsrapportage van 29 november 2017 is de Kamer geïnformeerd over de vertraging in de voortbrenging van de nieuwe systemen voor de schenk- en erfbelasting.

Vraag 16

Welke problemen zijn aan de nieuwe Minister en de nieuwe Staatssecretaris gemeld over de schenk- en erfbelasting in het overdrachtsdossier of op enige andere wijze in de eerste weken van hun nieuwe functie?

Antwoord 16

Bij de bespreking van een conceptversie van de Halfjaarsrapportage op 13 november 2017, ben ik voor het eerst geïnformeerd. Dit is ook gemeld in mijn brief van 31 januari jl.

Vraag 17

Herinnert u zich dat de Kamer niet geïnformeerd is over de problemen bij de schenk- en erfbelasting in de startnota die op 3 november 2017 aan de Kamer gestuurd is? (Kamerstuk 34 755, nr. 54)?

Antwoord 17

Met de 20e Halfjaarsrapportage van 29 november 2017 is de Kamer geïnformeerd over de vertraging in de voortbrenging van de nieuwe systemen voor de schenk- en erfbelasting.

Vraag 18

Kunt u alle informatie die de ambtelijke top van de Belastingdienst over de schenk- en erfbelasting ontvangen heeft tussen 1 juli 2017 en 14 november 2017 aan de Kamer doen toekomen?

Antwoord 18

Het is staand beleid van het kabinet om documenten die zijn opgesteld voor intern beraad, zoals memo's, geen onderwerp te maken van het politieke debat. Zie ook de antwoorden op de feitelijke vragen van 29 maart 2018 en mijn brief van 9 april 2018. Het is onwenselijk als communicatie tussen ambtenaren onderdeel wordt van het politieke debat. Voor het goed functioneren is het noodzakelijk dat het mogelijk is om in vertrouwelijke sfeer van gedachten te wisselen. Vanzelfsprekend geef ik wel graag alle relevante informatie uit de gevraagde documenten in geobjectiverde vorm aan uw Kamer. Ik ben van mening dat alle relevante informatie over de vertraging met uw Kamer is gedeeld, maar indien u nog een behoefte heeft aan nadere informatie verneem ik dat graag.

Vraag 19

Kunt u alle informatie die de huidige en de vorige bewindspersonen over de schenk- en erfbelasting ontvangen hebben tussen 1 juli 2017 en 14 november 2017 aan de Kamer doen toekomen?

Antwoord 19

In deze periode zijn geen andere notities aan bewindspersonen van Financiën gestuurd over de grote mate van vertraging in de voortbrenging van de nieuwe systemen voor de schenk- en erfbelasting en de gevolgen voor (onder meer) de kasopbrengsten van de schenk- en erfbelasting in 2017, anders dan de notitie van 14 november 2017 waarnaar ik verwezen heb in mijn brief van 31 januari jl. en waaruit uw Kamer de enige relevante passage heeft gekregen in mijn brief van 19 april jl. Zie ook het antwoord op vraag 4.

Vraag 20

Indien u bij de vorige twee vragen opnieuw weigert de gevraagde informatie te verstrekken, wilt u dan aangeven waarom het in het belang van de staat is om deze stukken niet met de Kamer te delen?

Antwoord 20

Deze informatie is niet geweigerd. Ik verwijs naar het antwoord op vraag 7.

Vraag 21

Op welk moment is de ambtelijke top van de Belastingdienst voor het eerst geïnformeerd over het feit dat de problemen bij de schenk- en erfbelasting zodanig waren, dat er vertraging zou optreden bij de inning van de schenk- en erfbelasting in 2017?

Antwoord 21

Ik verwijs naar het antwoord op vraag 12.

Vraag 22

Op welk moment zijn de bewindspersonen van Financiën voor het eerst geïnformeerd over het feit dat de problemen bij de schenk- en erfbelasting zodanig waren, dat er vertraging zou optreden bij de inning van de schenk- en erfbelasting?

Antwoord 22

Zoals ik in mijn brief van 31 januari jl. heb aangegeven ben ik tijdens een bespreking van de concept Halfjaarsrapportage met daarin de melding van de problemen voor het eerst geïnformeerd over de vertraging. Op 14 november zijn de Minister en ik voor het eerst per notitie geïnformeerd over de tegenvallende kasrealisaties. De relevante passage uit die notitie heeft uw Kamer gekregen in mijn brief van 19 april jl.

Vraag 23

Herinnert u zich dat vragen over deze informatie ook op 7 juni 2018 tijdens het algemeen overleg over de fiscale agenda gesteld zijn en dat er toen ook geen duidelijkheid kwam over de beschikbare informatie?

Antwoord 23

Ik herinner mij dat er tijdens dat algemeen overleg ook vragen hierover zijn gesteld, waarbij ik geprobeerd heb een antwoord te geven op die vragen.

Vraag 24

Kunt u deze vragen een voor een, en voor het algemeen overleg op 13 juni 2018 over de Belastingdienst, beantwoorden?

Antwoord 24

De vragen zijn een voor een beantwoord, en zoals in het AO van 13 juni 2018 toegezegd doe ik u de antwoorden toekomen voor de plenaire voortzetting van dat AO op 21 juni 2018. Daarbij merk ik graag nogmaals op dat het uitgangspunt voor beantwoording van Kamervragen de reguliere termijn van drie weken blijft.